

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycanda azad iqtisadi zonaların yaradılması dünyada ən çox tətbiq olunan metodlardan biridir. Azad iqtisadi zonalar yaratmaqla bu bölgələrə investisiyaların cəlb edilməsi əsas məqsəd daşıyır. Bu baxımdan nəzərə almaq lazımdır ki, dünyada Çin hətta ABŞ azad iqtisadi zonaların yaradılması və bunu inkişaf etdirmək baxımından nümunəvi ölkələrdir. Bunun üçün **Azərbaycanda da azad iqtisadi zonaların yaradılması zərurəti yarandı.**

Azad iqtisadi zona üçün ayrılan ərazidə işləyən şirkətlərə ölkənin başqa bölgələriylə müqayisədə gömrük rüsumlarında, vergilərdə güzəştlər olunur. Yaxud vergilər tamam ləğv edilir. Burda biznes quranlar güzəştli kreditlər də ala bilərlər. Adətən, bütün bu güzəştlər ona görə edilir ki, həm yerli şirkətlər dünya bazarlarında rəqabət gücünə malik məhsul istehsal edə bilsinlər. Həm də güzəştlər regiona marağı olan xarici şirkətləri cəlb etsin. Beləliklə də, azad iqtisadi zona yeni iş yerlərinin açılmasına səbəb olur.

Ümumiyyətlə, dünyada çox uğurlu azad iqtisadi zona nümunələri var. Məsələn, 1985-ci ildə azad iqtisadi zonaların yaradılmasına başlanması Dubayın sürətli inkişafına təkan verdi və Şərqdən Qərbə yolun üzərində yerləşən bu ölkədə indi məşhur şirkətlər həm hökumətin güzəştlərindən istifadə edib zavod-fabriklər tikirlər, həm də dünyanın müxtəlif bölgələrinə mal paylamaq məntəqəsi kimi Dubayın ərazisindən istifadə edirlər. Azərbaycan da Şərqdən Qərbə yolun üzərində yerləşir və bu, coğrafi şərait ölkədə azad iqtisadi zonaların yaradılması üçün əlavə imkanlar açır.

**Azərbaycan
Respublikasının
işğaldan azad
edilmiş ərazilərində
"yaşıl enerji"
zonasının yaradılması**
Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad edilmiş ərazilərlə bağlı müəyyən etdiyi iqtisadi inkişaf kursunda bu ərazilərin

"yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi əsas istiqamətlərdən biri hesab olunur. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra 2020-ci ilin iqtisadi yekunlarına dair 6 yanvar 2021-ci il tarixli müşavirədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Yaşıl Enerji Zonasının yaradılmasına dair strateji baxış irəli sürülmüş və bunun üçün həmin ərazilərdə kifayət qədər bərpa olunan enerji potensialının olması bildirilib.

"Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində "yaşıl enerji" zonasının yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 3 may 2021-ci il tarixli 2620 nömrəli Sərəncamı ilə beynəlxalq məsləhətçi şirkətin cəlb edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Sərəncamın icrası istiqamətində Yaponiyanın TEPSCO şirkəti ilə əməkdaşlığa başlanılmış və müvafiq Konsepsiya sənədi hazırlanıb.

Konsepsiyanın məqsədi işğaldan azad edilmiş ərazilərdə mövcud olan yüksək bərpa olunan enerji potensialından istifadə etməklə ərazini ekoloji cəhətdən təmiz yaşıl enerji ilə təmin etmək və ekoloji cəhətdən təmiz və enerji səmərəliliyinə malik yaşıl texnologiyaların tətbiqi perspektivlərini araşdıraraq təkliflər formalaşdırmaqdır. Bunun üçün müxtəlif ssenarilər tətbiq edilməklə ərazilərin enerji tələbatı modelləri hazırlanıb.

**Azad İqtisadi Zonaların
yaradılması**

Azad rayonlarımızda Azad İqtisadi Zonaların yaradılması və perspektivləri..

**da uğurlu layihə kimi
nəzərdən keçirilir**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərin kifayət qədər böyük iqtisadi potensialı var. Nəzərə alaq ki, birinci mərhələdə ərazilərin minadan təmizlənməsi, daha sonra bərpası həyata keçiriləcək. Təbii ki, növbəti mərhələdə həmin ərazilərin iqtisadi töhfəsi özünü göstərəcək. Bu ərazilərin təbii sərvətləri kifayət qədər boldur. Xüsusən də Zəngilan, Kəlbəcər və Laçın rayonlarını qeyd etmək olar. Qızıl ehtiyatlarına görə Kəlbəcər ilk, Zəngilan isə ikinci sıradadır. Bəzi qiymətləndirmələrə görə, yalnız Kəlbəcərdə Ermənistan şirkətləri 300 milyon dollarlıq qızıl hasil edərək dünya bazarına çıxarıblar. Bundan başqa, hər iki rayonda mis və dəmir ehtiyatları var. Demək olar ki, bütün azad edilmiş ərazilərimizdə inşaat materiallarının istehsalı üçün xammal mövcuddur. Bütün bunlar imkan verəcək ki, həmin təbii ehtiyatlardan xüsusilə sənaye müəssisələrinin qurulmasında istifadə olunsun. Bu, həm yeni iş yerlərinin yaradılmasına, həm də Azərbaycanda ümumidaxili məhsulun artımına təminat verəcək. Bunlar qeyri-neft sektorunda istehsalın artımı baxımından da vacibdir. İşğal edilmiş ərazilərdə 155 müxtəlif növ faydalı qazıntı yataqları, o cümlədən 5 qızıl, 6 civə, 2 mis, bir qurğuşun və sink, 19 üzülük daşı, 10 mişar daşı, 4 sement xammalı, 13 müxtəlif növ tikinti daşları, bir soda istehsalı üçün xammal, 21 pemza və vulkan külü, 10 gil, 9 qum-çınqıl, 5 tikinti qumu, 9 gips, anhidrid və gəc, bir perlit, bir obsidian, 3 vermikulit, 14 əlvan və bəzək daşları (əqiq, yəşəm, oniks, cad, pefritoid və sair) yataqları yerləşir. Bu ərazilər dəmir filizi daxil olmaqla, tikinti materialları ilə zəngindir. Təbii ki, bunlar məhz həmin bölgələrin iqtisadi baxımdan əhəmiyyətini göstərən faktorlardan biridir. Eyni zamanda, gələcəkdə işğaldan azad olunacaq ərazilər turizm potensialına malikdir. Bu rayonlarda daxili və gəlmə turizm imkanları kifayət qədər böyükdür. Bu, imkan verəcək ki, turizm potensialını inkişaf etdirmək mümkün olsun. Bütün bunlar həm də onu deməyə əsas verir ki, işğaldan azad edilən rayonlarımızda həm də Azad İqtisadi Zonaların yaradılması da uğurlu layihə kimi nəzərdən keçirilir.

Məhəmmədali QƏRİBLİ
Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.